

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte torsdag den 4. april 1963 kl. 9.30

Møtet ble ledet av formannen, F i n n M o e .

Til stede var: Bondevik, Braadland, Kjøs, Langhelle, Langlo, Finn Moe, Erling Petersen, Jakob Pettersen, Reinsnes, Røiseland, Rakel Seweriin, Stray (for Bergesen), Borgen, Sandberg (for Borten), Dahl, Hareide, Hegna og Treholt.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: handelsminister Gundersen.

Dessuten ble følgende embetsmenn fra Handelsdepartementet gitt adgang til møtet: ekspedisjonssjef Stokke og byråsjef Saxrud.

Formannen: Møtet er sammenkalt fordi handelsminister Gundersen gjerne ville redegjøre for det norske opplegg til de forhandlinger som skal finne sted i EFTA i Lissabon omkring 10. mai. Siden der nå blir 14 dagers ferie, mente handelsministeren at det var like godt å ta fatt på saken nå. Jeg gir da med en gang ordet til ham.

Statsråd Gundersen: Jeg har på et tidligere møte her redegjort for det siste ministerrådsmøtet i EFTA og for det aksjonsprogram som man den gang trakk opp. Man vil huske at EFTA's sekretariat og faste råd fikk et meget omfattende mandat med sikte på å legge til rette en ny balanse i hele EFTA-samarbeidet, knyttet til en ytterligere akselerasjon av tollavtrappingen innenfor EFTA. Det var også meningen at de enkelte EFTA-land seg imellom, bilateralt eller på annen måte, skulle ta opp problemer som var av særlig interesse for det enkelte land, med sikte på så til slutt å føre de bilaterale overenskomstene sammen i Genève, slik at de der kunne inngå i den felles nye EFTA-overenskomst som det er forutsetningen at man skal supplere den opprinnelige traktat med.

Jeg nevnte også at vi var lite interessert i en slik forsert avtrapping i EFTA. Naturligvis, den delen av vår industri som eksporterer, er interessert i en slik tollnedbygging, mens den delen av industrien som frykter utenlandsk konkurranse på et for tidlig tidspunkt, gjerne vil bygge tollene med i et langsommere tempo. Vi har altså ikke en entydig norsk interesse på dette felt, det er også her en balanse.

Vi har også interesser på andre felter. Det gjelder i særlig grad fiskevarene, hvor vi gjerne ville ha adgang til friere handel over et bredere område på fiskerisektoren. Og vi vil også gjerne ta opp kapitalspørsmålene. Ikke slik at vi gjerne ser en fullstendig frigjøring av kapitalbevegelsene mellom EFTA-landene, men sånn at de svakere EFTA-land, de kapitalimporterende EFTA-land, kunne få en preferanse på kapitalmarkedene i de kapitaleksporterende EFTA-land.

Danmark har naturligvis spesielle interesser når det gjelder landbrukseksporten, og har tatt opp med de av de øvrige EFTA-land som importerer landbruksvarer, spørsmålet om en frigjøring av landbrukseksporten og handelen med landbruksvarer og en del andre ting.

Alle disse problemer har nå vært behandlet i fagdepartementene hos oss, de forskjellige næringsinteresser har vært konsultert, og deretter har det rådgivende organ, Frihandelsutvalget, behandlet det hele og er kommet med en samlet tilråding om vårt forhandlingsopplegg. Det ble Frihandelsutvalget ferdig med lørdag, og tirsdag behandlet vi saken i Regjeringen. Og nå forelegger jeg altså da saken her for å rådføre meg med den utvidede utenrikskomite.

Vi er kommet litt i tidsnød, fordi det går dessverre nokså langsomt her hjemme. Når vi skal rundt i fagdepartementene og i konsultasjon med næringsinteressene osv., er det ikke noen lettrodd båt, og vi er nå kommet nokså langt av gårde i den perioden vi hadde foran oss. Man burde helst ha hele forhandlingsopplegget i Genève før påske, for at man også i sekretariatet og det faste råd kan ta seg av problemene etter hvert som de kommer inn der.

Jeg skal her nå referere Frihandelsutvalgets tilråding og så knytte noen kommentarer til hvert enkelt avsnitt av denne tilråding. Jeg leser den opp:

"Frihandelsutvalget har i møter 27. februar, 23. mars og 30. mars d.å. drøftet det mandat som ble gitt EFTA's faste råd under Ministermøtet 19. februar 1963.

Utvalget mener at grunnlaget for den norske argumentasjon i de kommende drøftinger bør være den mangel på balanse som den ensidige akselerasjon av tollavviklingen har medført til fordel for de sterkeste industriland og til belastning for de land som ønsker en lengre tilpassingsperiode. Fortsatt akselerasjon i EFTA må derfor skje i et tempo som ikke i vesentlig grad vanskeliggjør Norges deltaking i EFTA-samarbeidet og det må samtidig gjennomføres tiltak på andre områder som kan gi oss en rimelig resiprositet.

1. *Jordbruk.*

Ut fra den aktuelle jordbrukspolitiske målsetting og mangelen på balanse for Norge innenfor EFTA mener utvalget at det ikke er grunnlag for å kreve vesentlige ytelser av Norge også på dette område. Innenfor denne ramme vil utvalget tilrå at man inngår en avtale om EFTA-preferanse for leveranser av jordbruksvarer der det foreligger et norsk behov for suppleringsimport."

Jeg stopper sitatet der, for å nevne at danskene allerede har tatt disse spørsmål opp med oss. Det kom en dansk ministerdelegasjon her onsdag i forrige uke. Det var den danske utenriksminister og den danske landbruksminister, og de hadde et ganske stramt opplegg som de presenterte for oss. Det gjaldt for det første vår egen import av landbruksvarer, hvor de ønsket en erklæring fra norsk side om at all norsk nødvendig suppleringsimport skulle tas fra Danmark. Videre gjaldt det Norges egen eksport av landbruksvarer. Det prinsipale krav var at Norge skulle stoppe enhver eksport av subsidierte landbruksvarer innenfor EFTA-området. Videre at vi utenfor EFTA-området skulle innrette vår eksport slik at den ikke kom i strid med danske interesser. Endelig hadde de et krav om at man fra norsk side skulle preferere Danmark når det gjaldt sukkerimport, og en del andre, mindre vesentlige krav som jeg ikke finner grunn til å gå inn på her.

Vi hadde en foreløpig diskusjon om dette med danskene, og man ble enige om å fortsette diskusjonen på embetsmannsplan i København. Eventuelt får vi ta enda et møte på embetsmannsplan, og så er det meningen å avslutte det hele den 26. april i Oslo på statsrådsplan.

Vårt foreløpige og prinsipielle standpunkt har vært at vi ikke i den nåværende situasjon kan gi Danmark ytelser som i noen betydelig grad belaster vår egen utenriksøkonomi, men kan vi gjøre noe uten å få noen slik belastning, så vil vi gjerne gjøre det. Det er ikke her nødvendigvis så at ethvert forhandlingsresultat vil være tomt for innhold fordi om det ikke belaster Norge økonomisk. Danskene kan ha en politisk og psykologisk fordel av et forhandlingsresultat i Norge som de kan bruke overfor Sverige og England og vi tar altså sikte på å komme fram til noe slikt.

Når det gjelder danskernes første punkt, det at norsk suppleringsimport fortrinnsvis skal tas fra Danmark, er det ikke på vår side noen synderlig betenkeligheter ved å gå med på det, forutsatt at danskene selger til oss til konkurrerende pris og kvalitet. Vi gir riktignok dermed fra oss en handelspolitisk frihet, en manøvreringsfrihet, men vi gir jo ikke noe fra oss økonomisk på denne måte. Men danskene kan jo likevel ha fordel av det. Hvis det bare er helt klart at den norske suppleringsimport, dens størrelse, tidspunktene for dens iverksettelse osv., helt ut er en norsk sak, og hvis det videre er klart at danske priser og dansk kvalitet skal holde mål med det man ellers kan få på det europeiske marked eller på verdensmarkedet, så kan jeg ikke se synderlig betenkeligheter ved å gå med på det.

Derimot er det visst ingen muligheter for å imøtekomme danskene når det gjelder den norske eksport av jordbruksvarer. Det er naturligvis fra dansk side sett en ganske kraftig subsidiert eksport det her dreier seg om. Og danskene fremholder at for oss er det små mengder, men prismessig virker det utslagsgivende rundt om på markedene. Danmark har store mengder, men de blir altså presset av de priser som den kvantitativt meget begrensede norske eksport opererer med. Men jeg ser ikke synderlige muligheter for å imøtekomme danskene der – og jeg tror oppriktig talt heller ikke at de venter at vi skal gjøre det.

Nå har de forskjellige salgs- og eksportorganisasjoner i Norge ganske god forbindelse med de danske. Det er i virkeligheten etablert et konsultasjonsmaskineri på norsk og dansk side her. Det er et av kravene som danskene har stillet overfor oss, at dette konsultasjonsmaskineriet nå skal formaliseres, slik at man i størst mulig grad tar hensyn til hverandre. Dette kan de også bygge på den rekommandasjonen som Nordisk Råd vedtok, hvor det jo også er sagt noe slikt som at man skal forsøke ikke å skade hverandre i eksportbestrebelse eller på annen måte. – Vel, vi får se hva vi kommer fram til der. Dette er ennå helt løst. Vi har hatt det første møte, hvor danskene i det vesentlige har fremstilt sine krav. Nå får vi gå litt nærmere inn i det når våre embetsmenn møter, jeg tror i dag, og eventuelt på et senere møte, og så får jeg i tilfelle komme tilbake til dette spørsmål når det foreligger mer avklart.

Jeg leser videre i Frihandelsutvalgets tilråding:

"2. *Kapital.*

Utvalget slutter seg til de forslag som er satt fram i vedlagte notat av 13. mars 1963 og tilrår:

a) at man legger fram forslag om at EFTA's Råd fatter vedtak om at de tre sterkeste industriland i EFTA skal gi de andre medlemsland fortrinnsbehandling når det gjelder tilgangen til sine lånemarkeder, både for lange og mellomlange lån.

b) at man med dette formål tar opp tosidige forhandlinger med disse tre land,

c) at man fra norsk side ikke tar initiativ til eller støtter forslag om en videre *generell* liberalisering av kapitalbevegelser innen EFTA.

Utvalgets medlem ekspedisjonssjef Gøthe foreslo som punkt d)

at man fremsetter forslag om at EFTA's Råd gjør vedtak om at spørsmålet om en EFTA-investerings- og omstillingsbank utredes og fremlegges til drøfting på et rådsmøte ikke senere enn 1. januar 1964.

Utvalgets øvrige medlemmer er sympatisk innstilt overfor forslaget, og det var enighet om å be om at Handelsdepartementet overveier forslaget til neste møte i utvalget hvor også Den norske Bankforening vil delta."

Jeg har egentlig ingen bemerkninger til dette. Det forslag som er fremlagt under punktene a, b, og c har jeg for min del og Regjeringen akseptert. Vi har tatt disse spørsmål opp med britene allerede, og vi innleder nå en av dagene drøftelser med svenskene om disse spørsmål. Det fortøner seg som hensiktsmessig å vente til siste runde med Sveits; vi må først se hvilke resultater vi kan få hos britene og hos svenskene.

Når det gjelder det forslag som er nevnt under punkt d, står jeg i samme stilling som resten av Frihandelsutvalgets medlemmer, at jeg har sympati for det forslag. Men jeg føler meg litt usikker på om det er klokt å fremsette det på det nåværende tidspunkt, og ganske særlig om det er klokt å presse det med sikte på å få et resultat innen 1. januar 1964. Vi kan komme til å klusse til det forholdsvis enkle forhandlingsopplegg som inneholdes i de tre første punktene, og som er det viktige for oss, og jeg har en følelse av at tar vi med dette siste punktet, så kan det hele koke bort i kålen. Men dette er ikke så godt å si. Der vil vi føle oss litt fram og se hvordan dette løper av. Jeg er beredt til uten videre å droppe dette punkt d, hvis det viser seg at det har en tendens til å klusse til hele saken.

Det heter videre i tilrådingen:

"3.Fisk.

Utvalget tilrår at Norge fremsetter krav om at EFTA-landene avvikler toll, kvantitative restriksjoner og andre administrative hindringer på handelen med fisk og fiskevarer som i dag ikke har frihandelsstatus. Prinsipalt ønsker Norge at dette gjøres i den form at fiskevarene fjernes fra liste E til Konvensjonen. Dersom dette støter på vansker kan en fra norsk side gå med på at vedkommende medlemsland ensidig avvikler toll og andre handelshindringer på EFTA-basis.

Dersom det under de kommende drøftelser ikke viser seg mulig å oppnå avvikling av restriksjonene for E-liste-varene på grunnlag av balansesynspunktet, vil en kunne komme tilbake til spørsmålet om å gå med på drøftelser av en regulert landingsadgang."

Dette er en formulering som bygger nøye på det Fiskeridepartementet er kommet fram til under konsultasjon med det såkalte Kontaktutvalg for fiskerinæringen. Vi har allerede tatt dette opp med britene og hatt et første forhandlingsmøte med dem i London. Vi skal ha et nytt møte med britene i London tirsdag og onsdag på embetsmannsplan, og så får vi se hvor langt vi kommer der. Vi har altså prinsipalt sagt at vi, fordi vi blir bedt om å gå med på denne forserte tollavtrapping, må ha konsesjoner for å gjenopprette balansen, og disse konsesjoner må vi ha på fiskeriområdet. Det er da ikke rom for noen konsesjoner fra norsk side i tillegg til den vi yter ved tollavtrappingen. Vi har derfor sagt til britene at vi ikke vil kunne ta opp britiske ønskemål på fiskerifronten – ikke i denne omgang og ikke i denne sammenheng.

Nå får vi se hvordan det går. Det er jo en kjent sak at dette er politisk sett uhyre ømfintlige saker i Storbritannia. Økonomisk sett betyr det ikke så meget for dem. Det betyr egentlig ikke så forferdelig meget for oss heller, i all fall ikke på kort sikt. Men politisk betyr det meget i England, og på lengre sikt kan det komme til å bety meget for oss. Men om den britiske regjering i den nåværende situasjon hvor de jo har visse politiske vanskeligheter fra før, er villig til å ta på seg noen belastning i britiske fiskeristrøk – ja, det får vi nå se på. Det kjedelige er at vi kommer opp i dette samtidig med at Grønland etablerer sin 12 – mils-grense, eller rettere sagt 6 + 6-grense, Færøyene gjør vel det samme, og opphisselsen blant britiske trålere og fiskere er ganske stor for tiden.

Det vi har bedt om, er tollfrihet for ferskfiskeeksporten til England, hvor tollen nå er 10 prosent, og tollfrihet for importen av skalldyr, hvor tollen er prohibitiv: 30 pst.

Nå er det å tilføye her at hvis vi ikke når fram ved å presse ensidig på innrømmelser fra britisk side, så får vi se på hvilke krav og ønskemål de har når det gjelder f.eks. landing av britisk-fanget fisk i Norge, og se om det er noen mulighet for å oppta forhandlinger med dem på det grunnlag. Men det kan vi ikke bedømme i øyeblikket. Det må vi overlate til forhandlingenes gang, og se hvordan det utvikler seg.

Jeg leser videre:

"4. *Tollavviklingen.*

På bakgrunn av utvalgets drøftinger og brev av 26 d.m. til Regjeringen fra Norges Industriforbund mener utvalget at man som ledd i en revidert EFTA-plan og med tilfredsstillende resultater på ovennevnte områder fra norsk side bør kunne godta det tollavviklingsskjema som er inntatt i Industriforbundets brev, nemlig:

1.	januar 1964	nedtrapping til	40 %
1.	januar 1965	nedtrapping til	30 %
1.	januar 1966	nedtrapping til	20 %
1.	januar 1967	nedtrapping til	0

Utvalget er også enig i at man bør fremsette krav om å beholde den i Konvensjonen fastsatte tollavviklingsplan for enkelte varer.

Industridepartementet vil i samarbeid med Industriforbundet utarbeide

forslag til liste. For de øvrige punkter i Industriforbundets brev som har tilknytning til EFTA-rådets mandat vil utvalget tilrå at disse spørsmål tas opp under de forestående drøftinger i Genève etter samråd med Industriforbundet.

Utvalget har ikke funnet å kunne gi noen tilråding om de skattemessige problemer som er tatt opp i Industriforbundets brev til Regjeringen.

Utvalgets medlem direktør Roem Nielsen, minner om de forbehold som er fremsatt i Industriforbundets brev og som er en forutsetning for hans tilslutning til tilrådingene.

Utvalget vil peke på de forvridningsproblemer som vil oppstå når tollavviklingen nærmer seg avslutningen og tollrestitusjonsordninger faller bort og vil foreslå at disse spørsmål tas opp til drøfting i EFTA."

Her vil jeg nevne det brev fra Norges Industriforbund, som Frihandelsutvalget henviser til. Det tollavviklingsskjema som jeg nettopp siterte, bygger på Industriforbundets forslag. Om det i sin helhet lar seg gjennomføre nøyaktig slik, det kan jeg ikke garantere. Vi står også her i en forhandlingssituasjon, og det er mange interesser som gjør seg gjeldende, men dette er i all fall det skjema som vi fra norsk side vil legge fram.

Men nå har Industriforbundet i samme brev hvor de behandler denne EFTA-saken, tatt opp en del alminnelige politiske og økonomiske saker som de mener må løses i samme sammenheng – og jeg hadde nær sagt – i samme omgang som resten av saken. De reiser spørsmålet om reduksjon av den personlige inntektsbeskatning til staten, reduksjon av selskapsskatten, åpningsavskrivning på varige driftsmidler slik at alle bedrifter uansett investeringenes størrelse og driftsmidlets art må få adgang til å foreta åpningsavskrivning. Endelig reiser de krav om skattefrihet for kontingenter, – og til slutt krav om en rimelig kraftpris.

Dette er spørsmål som Regjeringen ikke har kunnet gå inn på i den foreliggende sammenheng. Det spørsmål som det nå dreier seg om, er et spørsmål knyttet til vårt medlemskap i EFTA. Og vi er medlem av EFTA, vi er folkerettslig bundet til den traktat det her dreier seg om. Det spørsmål som det nå gjelder, er altså om vi skal gå med på en forkortelse av tollavviklingstiden innenfor EFTA, eller om vi skal stå på det opprinnelige skjema som ble fastsatt i Stockholms-traktaten. Det er, som jeg skal komme inn på om et øyeblikk, nøkternt vurdert et temmelig lite norsk problem, og det fins ingen rimelig sans i å reise alle disse generelle politiske og økonomiske problemene nettopp i *denne* sammenheng. Det er innlysende at Industriforbundet her har sine interesser å ta vare på, og at de fremholder politiske ønskemål som deles, jeg skulle tro, nær sagt i alle opposisjonspartiene. Men det kan umulig tas opp akkurat i denne sammenheng og i denne omgang, da kommer vi ingen vei med det hele.

Jeg sa at det er et relativt lite problem det dreier seg om. Dermed kommer jeg inn på det neste forbehold som Industriforbundet har tatt, nemlig at man må fremsette krav om å få beholde den i konvensjonen fastsatte tollavviklingsplan for enkelte varer. Vi kommer nemlig ikke forbi at konvensjonen er vi bundet av. Etter konvensjonen vil vi 1. januar 1967 stå igjen med en toll på 30 %, 1. januar 1968

med 20 % og 1. januar 1969 med 10 %, som så fjernes ved slutten av det året. Vi kan altså med andre ord bli hengende igjen med 30 % ett år, 20 % ett år og 10 % ett år. Det er alt som vi maksimalt kan oppnå. Hvis vi setter oss helt på bakbena kunne vi kanskje oppnå det over hele fronten, vi kan *muligens* oppnå det når det gjelder visse særlig sårbare varer. Men la oss nå se på hva dette konkret betyr. Jeg har her fått en oppstilling over visse varer som har vært trukket fram i denne sammenheng, og hvor man mener at vi bør søke om en langsommere tollavtrapping. Jeg tar bare noen av dem.

Vevnader av kunstsilke: Der har vi en total import på 21,1 mill. kroner, men bare 3,4 millioner fra EFTA-land, og det er det det her dreier seg om. Der hadde vi en tollsats på 25 %, men når vi kommer ned til 30 % nedtrapping, blir tollen bare 7, 5 %, året etter 5 % og det siste året 2, 5 %, og dette er en så liten toll at den yter ingen som helst beskyttelse mot konkurransedyktig utenlandsk industri.

Damekonfeksjon av kunstsilke og ellers – det er slått sammen to ting her: Importen totalt 68, 1 mill. kroner, fra EFTA 38, 5. Her var den opprinnelige tollsats – den var delt i to – 30 % på den ene varen og 25 på den andre. Det blir altså omtrent tilsvarende. Når vi er nede på 20 %, er det 6 eller 5 % toll. Og det samme er stort sett resultatet nedover hele rekken her. Jeg nevner denne 20 %-satsen fordi den jo er den som da blir stående – altså middeltallet for de tre siste årene. Og her har vi tollsatser på 6,5 til 3,4, og det lar seg neppe føre noen argumentasjon til fordel for den påstand at disse tollsatsene som her blir hengende igjen, kan yte noen beskyttelse mot utenlandsk industri.

Hvis vi reiser dette kravet, risikerer vi også at andre land sier akkurat det samme, for vi er jo nemlig ikke i den stilling at det bare er i vårt land det er en hjemmeindustri som frykter utenlandsk konkurranse. Det har de i alle andre land også, og reiser vi dette spørsmålet nå, risikerer vi med en gang at man f.eks. i Sveits, og deretter i Storbritannia, forlanger den samme grad av beskyttelse overfor f.eks. norsk papireksport. Det har vi klare indikasjoner på.

På papir og papp var den opprinnelige tollsatsen 15,6%. Den er i dag nede på 7,8. Vel, det blir ikke så meget igjen av den heller naturligvis når vi kommer ned på 20 %, men her er konkurranseforholdene forferdelig vanskelige for tiden, og en del av disse bedriftene går jo faktisk i dag med tap, så der betyr selv små beløp *noe* i alle fall.

Dette er et nokså vanskelig problem å håndtere, men jeg kan si her at jeg for min del tror at det av forhandlingstaktiske grunner vil være klokt å ta i litt til å begynne med, altså at vi krever en slik *décalage* på en del utsatte norske varer, setter opp våre fulle krav på fiskerifronten og når det gjelder kapital, og så får vi se hvor langt vi kommer. Der hvor jeg for min del mener at vi lettest og hurtigst bør gi oss, er når det gjelder *décalage*, for der kan vi støte på motkrav som naturligvis nettopp tar sikte på å stenge ute norsk eksport. Reiser vi kravet om beskyttelse for *vår* import, så sitter det drevne handelspolitikere ute, de kan også lese statistikk, og de vil finne ut hvor vi har hatt vår sterkeste eksportøkning i de senere år, og så vil de plukke de varene ut og forsøke å sette opp det samme stengsel mot oss som vi setter opp mot dem, og dette har vi alt i alt ikke fordel av.

Jeg tror at jeg i all fall har gitt et inntrykk av forhandlingssituasjonen og forhandlingsopplegget. Jeg kan ikke, tror jeg, i øyeblikket gå mer i detalj enn jeg har gjort.

Formannen: Jeg skal få takke for redegjørelsen.

Erling Petersen: For å begynne med planen om investeringsbank, så er jeg enig med handelsministeren i at det neppe er særlig hensiktsmessig å reise det spørsmål fra norsk side. Men jeg er ikke enig med handelsministeren i hans behandling av tollsatsene. Jeg synes han gikk svært lettvtint henover det problemet. Han argumenterte med at f.eks. en 7,5 % beskyttelse som vil kunne stå igjen i 1967, det var ingen effektiv beskyttelse.

Statsråd Gundersen: Nei. det gjorde jeg ikke.

Erling Petersen: Jo, praktisk talt.

Statsråd Gundersen: Jeg har ikke snakket om 7,5 %.

Erling Petersen: Men det var 25 % opprinnelig, og så var det 30 % igjen. Det var det første eksemplet.

Statsråd Gundersen: Ja, men jeg tok gjennomsnittstallet på 20, altså 5 eller 6 %.

Erling Petersen: Ja, men det er ikke vesentlig om det er satser på 25, 20 eller helt ned til 15. Det blir da igjen satser som ligger på fra 7,5 og nedover, og i all fall konklusjonen var at det ikke var noe vesentlig spørsmål fordi det ikke var noen vesentlig beskyttelse. Men allerede da vi kom til eksporten, så fulgte ikke handelsministeren opp sitt resonnement, for der er det snakk om at andre land eventuelt vil beholde 5 % på papir, og da ble det straks en sats av betydning. Men jeg tror ikke man kan se så lettvtint på slike satser. Det høres så lite ut, 7 %, 5 % tollbeskyttelse, men det kommer an på situasjonen i den enkelte bransje. En slik beskyttelse kan være spørsmål om å være eller ikke være. Det er et faktum at det er en rekke bedrifter her i landet som arbeider med meget snevre marginer. Jeg har noe med en slik bedrift å gjøre. I fjor hadde vi 0,2 % av omsetningsbeløpet i overskudd, og det er klart at om en slik bedrift skulle få en knekk i prisene på 4 – 5 – 6 %, har den ikke lenger muligheter for å drive når den har brukt opp sin kontantbeholdning. Derfor tror jeg det ligger mer i det problemet enn vi fikk inntrykk av av handelsministerens redegjørelse.

Og da kommer jeg over til det annet punkt. Handelsministeren sa at det var ikke mulig nå å gå inn på en rekke av de krav Industriforbundet hadde reist i retning av skattelettelse og andre tilpasninger. De bedrifter som er implisert, enten fordi de får konkurranse fra utlandet på hjemmemarkedet eller på annen måte, de må tilpasse

seg etter som tollsatsene reduseres. Og hvis man skal gå inn for 0-tollsats fra 1967, må de tilpasse seg tilsvarende raskt og effektivt, og da er det vel ikke noen logikk i å si at det staten har med å gjøre, det behøver ingen tilpasning. Det er klart at vi har et dobbelt tilpasningsproblem. Det ene er det som kan foregå innen bedriftene, og det annet er det som kan foregå i den økonomiske politikk, og begge deler bør overveies når man skal ta standpunkt til om man skal godta en forsert tollavtrapping eller ikke, fordi begge er vesentlige momenter som bygger opp den situasjon vi kommer frem til. Derfor tror jeg man ikke kan avvise den del av problemet og si at det vi nå skal gjøre er å bestemme oss for om vi skal godta tollnedtrappingen eller ikke, og så får eventuelle tilpasninger i den økonomiske politikk og skattepolitikken og andre deler være en sak for seg som ikke har noe med dette å gjøre. Jeg tror det er en helt utilfredsstillende problemstilling, og at man allerede i bedømmelsen av denne sak – om man skal gå med på tollavtrapping – også må ta hensyn til i hvilken grad man kan lette den fremtidige situasjon ved å foreta nødvendige reformer på dette område.

Braadland: Jeg vil gjerne bare få spørre statsråden hvorledes de bilaterale avtalene som tenkes inngått f.eks. for jordbruksvarer og fiskevarer, vil kunne tilpasses GATT-reglene. De vil jo bli dels generelle avtaler, f.eks. som statsråden nevnte med hensyn til tollsatsene for fisk i Storbritannia, og dels vil det vel bli avtaler om bestemte kvanta. Hvor det gjelder disse avtalene om bestemte kvanta, er det vel anledning under GATT-reglene til tollfrie kvoter, men hvor det gjelder tollsenkninger må jo de enten være generelle eller også kan de ikke komme i stand etter GATT-reglene. Jeg går ut fra at det er riktig?

Statsråd Gundersen: Ja.

Borgen: Jeg synes det er nokså lett å forstå etter den redegjørelsen statsråden ga, at det er tungt å forsvare en sterk motstand mot tollavtrapping. Jeg skjønner godt forhandlingssituasjonen for så vidt, Allikevel vil jeg be om – og jeg forutsetter – at det fra norsk side blir gjort alt det som gjøres kan for å dempe, slik at det ikke vil volde vanskeligheter som vil være særlig drastiske for norsk industri.

Jeg vil likevel få si at jeg synes det er litt underlig å høre argumentasjonen nå, sammenlignet med den vi hadde da vi hadde diskusjonen om EEC, men jeg vil begrense meg til bare å si at jeg går ut fra at det blir tatt alle de hensyn som tas kan for å verne om de norske interesser på dette område, uten at en derved spiller seg ut av systemet.

Ellers må det være slik at den faste holdning fra norsk side er et svært nyttig forhandlingsopplegg, sett i direkte forbindelse med det som gjelder de dansk-norske forhandlingene, der landbruksvarene er kommet inn i bildet. Det høres litt eiendommelig at danskene for å kunne gå med på rask tollavtrapping, noe som Norge i og for seg ikke er interessert i, krever innrømmelser fra norsk side på landbruksvaresektoren. Det er egentlig ikke noen sammenheng i akkurat det.

Nå er det vel kanskje ikke sannsynlig at dette med de bilaterale forhandlinger – og dermed heller ikke de dansk-norske forhandlinger om handelen med landbruksvarer – vil komme noe særlig sterkt fram i dette førstkommende møtet, men siden handelsministeren har nevnt disse tingene, vil jeg ganske kort kommentere noen av de ting han nevnte fra de dansk-norske ministerforhandlingene.

Jeg merket meg med interesse at danskene har krevd å få enerett på all norsk suppleringsimport av matvarer, altså de matvarer som Norge trenger utover egen produksjon. Jeg kan ikke si at jeg har oversikt over hvor vidt det vil være forsvarlig og mulig å gå med på det, men rent i prinsippet skulle en vel kunne tøy seg svært langt på det punktet. Når det derimot gjelder kravet om at Norge skulle stoppe enhver subsidiert eksport av landbruksvarer innenfor EFTA, synes jeg danskene er ute på tynn is, etter at de selv har etablert et system med en egen hjemmemarkedspris som ikke står direkte i sammenheng med eksport – og verdensmarkedsprisene. Det er jo et faktum at de allerede i et par år har hatt et system som har gitt dem et eget hjemmemarkedsprinsnivå uavhengig av verdensmarkedet, på samme måte som vi her i Norge. Så det er ikke noen prinsipiell forskjell der lenger, og om de nå viser til at vi kanskje i noe *sterkere* grad har gjort dette enn danskene, så har vi en annen ting å argumentere med, nemlig at vi har skaffet oss inntekter til dette ved å øke prisen på et av våre aller viktigste driftsmidler, nemlig kraftfôret. Og vi har da samtidig den effekt at vi bremser på produksjonen av husdyrproduktene, som det nettopp er et ønskemål fra danskenes side å kunne bremse. Så denne argumentasjonen hviler, som jeg sa, på svært tynt grunnlag. Og det er jo ikke riktig at de forholdsvis beskjedne kvanta som vi eksporterer av landbruksvarer, blir subsidiert ned til en bestemt pris. Faktum er at den norske landbruksvareeksporten foregår til de priser som en kan oppnå på verdensmarkedet. For en vare som smør er det stort sett nøyaktig dansk pris vi oppnår f.eks. på det engelske marked. Så det er ikke noen direkte subsidiering av norsk eksport, men det er det at vi må selge for de priser vi kan oppnå, og produsentene får så noen forbedring av de prisene i og med at det brukes av de midler som tas inn ved kraftfôravgiften og ved omsetningsavgift her hjemme.

Når det gjelder det tredje punktet, at vi også utenfor EFTA skulle innrette vår eksport slik at den overhodet ikke kommer i strid med danske interesser, så er vel ikke det helt alvorlig ment, kan jeg tenke meg. De kan vel ikke for alvor mene at vi rundt omkring på hele kloden først skal la undersøke og overbevise oss om det kunne tenkes at det kunne være danske eksportinteresser her, før vi i det hele tatt frem byr varer. Det er helt enkelt utelukket at en kan gi seg inn på slikt. Jeg forsto også handelsministeren slik at det formodentlig heller ikke vil bli tatt alvorlig fra norsk side.

Når det gjelder preferanser fra norsk side for import av matvarer ellers fra Danmark, f.eks. sukker, merket jeg meg med interesse at handelsministeren refererte det norske standpunkt om at det måtte være til konkurransedyktige priser. Jeg er prinsipielt helt enig i det. Men pris og pris er jo så mangt, slik at jeg nok synes at en kanskje der kunne ha et lite tøy å gå på, hvis det ellers kunne oppnåes noe. Jeg sikter

spesielt til sukkerimporten, hvor det vel ikke fra noen spesiell norsk interessesynsvinkel skulle være utelukket å kunne imøtekomme danskene noe, selv om det måtte bli en pris som var noe stivere enn det vi ellers kan oppnå det til i det frie marked.

Jeg forutsetter for øvrig at disse spørsmålene må vi få komme tilbake til senere, og ellers selvfølgelig at også jordbruksorganisasjonene er trukket inn i bildet når det gjelder disse rent spesielle jordbruksvarene som det er snakk om her.

Bondevik: Eg skal berre seia nokre få ord i samband med 2–3 punkt som handelsministeren var inne på. Og då kan eg gjerne starta med jordbruket og dei ynske som har kome fram frå dansk side.

Når det gjeld det fyrste punktet, så langt som råd er å ta suppleringsimport av landbruksvarer frå Danmark, har eg same synet som handelsministeren, då under den føresetnad at dette ikkje skapar noko særleg problem og særlege vanskar når det gjeld andre land som me no importerer frå utanom EFTA-området. Men derimot når det gjeld den overproduksjon som me kan ha av landbruksvarer og som me veit er subsidierte, så har eg inntrykk av at det går meir i bylgjegang, og at det delvis er sjølve situasjonen innanlands som er årsaka til at ein i desse høve kan eksportera ein del landbruksvarer som ein normalt ikkje kunne ha eksportert, og der må ein sjølv sagt ha noko å gå på. Då å binda seg slik som danskane vil, at ein ikkje skulle konkurrera med dei på marknadene med slike varer, det finn eg heilt uakseptabelt. Eg går også ut ifrå at dersom ein i stor mon finn å kunna akseptera dei danske vilkåra spesielt i det fyrste punktet, så vil det kome oss til gode når det gjeld visse ynske og krav som me må setja til danskane – for det må vel her – når det er utførselsvarer som me har spesielle vanskar med – som i handelspolitikken elles verta spørsmål om eit visse vederlag.

Så vil eg seia eit par ord om det som hr. Erling Petersen var inne på. Der har eg same synet som han. Eg forstår det slik at Industriforbundet faktisk har sett eit vilkår i dei synsmåtane dei har lagt fram. Når dei kunne akseptere ei tollavtrapping som var sterkare enn den som ein hadde tenkt seg frå først av, og som var med i EFTA-avtalen, så var det under det vilkåret at dei måtte få ein viss kompensasjon innalands, det vil seia av statsmaktene, til dømes når det gjeld skattane. Og då trur eg ikkje det er mogleg å dela dette og seia at no tek me det eine og så set vi vilkåret til side, og så kjem me tilbake etterpå og seier ja, her er eit vilkår som me no må til å drøfta. Eg trur faktisk det må gå nokså parallelt, for elles fell grunnlaget bort for det Industriforbundet har sagt. Jamvel om ein ikkje kan oppfylla alle dei ønske Industriforbundet har på dette felt, i første omgang når det gjeld skattlegging, så må ein ta det med i vurderinga heilt frå først av og leggja opp ein plan. Elles kan Industriforbundet koma til å sitja i saksa, at dei faktisk har gått med på visse ting, og så er vilkåret for å gå med på det ikkje oppfylt på nokon måte.

Langlo: Eg har i grunnen berre eitt spørsmål å leggje fram. Vi fekk vite at Industriforbundet har vore sterkt inne i bileiet, og har kome med ei fråsegn som vi delvis har fått referert her. Då vil eg spørje om den andre store gruppa av industrien,

heimeindustrien, har vore kontakta eller har vore i kontakt med Frihandelsutvalet, eller det har vore kontakt med det utvalet som vart organisert under drøftingane med EEC, nemleg Hjemmeindustriens Omstillingsråd. Alle veit den store rolle som denne delen av industrien spelar i vårt næringsliv, og det er nokså stor otte i denne gruppa over den raske tollavtrappinga som vi skal få. Dei er redde konkurransen frå Sverike, til dømes, i høg grad, og også frå andre land. Dersom denne kontakten ikkje er i orden, vil eg sterkt streke under at det må skje.

Elles venter vi sjølv sagt med stor spenning på resultatet av dei tingingane om fiskeria og fiskevarer som skal gå for seg i nær framtid med England. Eg er heilt samd i det handelsministeren sa der, både om krava våre og i det han uttrykte slik at det er ei uhyre ømfintleg sak, både i England og i høg grad hos oss.

Røiseland: Det blei nemnt at danskane hadde bede om at vi også ville ta sukker frå Danmark. Det høyrer i og for seg nokså naturleg ut, så mykje meir som det ikkje er aktuelt med norsk sukkerproduksjon. Men eg vil då gjerne spørje om det vil skape vanskar for vår fiskeeksport om vi konsentrerer sukkerimporten på Danmark? Vi får vel enno ein god del sukker frå Polen, og vil det då skape store vanskar for norsk eksport på visse område, om vi skulle konsentrere sukkerimporten frå Danmark? Dersom det ikkje skapar for store vanskar, synest eg vi skulle tenkje alvorleg på å imøtekomme danskane på det punktet.

Så var det skattlegginga. Det er klårt at ein kan ikkje ta opp skattespørsmålet under EFTA-tingingane med dei andre landa, men eg synest nok det er naturleg at det er ein gentlemens avtale i norsk politikk og mellom statsmaktene og norsk næringsliv at skattespørsmålet skulle bli tatt opp til ein nokså gjennomgripande analyse. Eg trur det er nødvendig for vår konkurransevne at vi gjer det, og eg har eit inntrykk av at det blir meir og meir nødvendig etter kvart. Meldingane frå England i dag og i går går jo ut på at ein der kjem til å gjennomføre ganske store skatteletter. Ein kan meine det er fornuftig eller ein kan meine det er gale, det har ikkje noko med saka å gjere. Vi må avfinne oss med at det resultatet dei kjem fram til, vil spele inn for vår konkurransevne. Slik er det i denne verd. Då kan ikkje eg skjønne at vi kan la spørsmålet om vår skattlegging liggje lenger. Eg meiner at det bør tas opp til analyse. Men noko større lenger enn å gje industrien og næringslivet ei tilsegn om at det skal bli gjort, er det vel ikkje så lett å gå på dette tidspunktet, for det er jo ikkje i EFTA som i EEC, at skattlegginga skal drøftast på felles plan.

Reinsnes: Det var nevnt at når man går med på denne hurtige tollavtrappingen, så måtte avviklingen av tollen på fisk komme med fra begynnelsen av, og det er jeg enig i. Men så var det spørsmålet om landing som jeg forstår ville bli reist i denne forbindelse. Jeg er enig i at det er nokså ømtålig og kan skape visse vanskeligheter for norske fiskere, og det er naturlig at hvis man først går med på det i begrenset utstrekning til å begynne med, vil det ha konsekvenser videre. Jeg vet ikke om det er slik å forstå at land som får landingsrett for fisk, vil ha plikt til å kjøpe den fisken som i tilfelle skulle tilvirkes i Norge, eller om en slik landingsrett vil medvirke til å vanskeliggjøre eksporten for norskfanget fisk? Jeg går ut fra at

fiskeriorganisasjonene er hørt eller vil bli hørt på dette punkt, for det er et spørsmål som er av stor interesse.

Når det gjelder jordbruket, er jeg enig i det som er sagt før her, at man kan være imøtekommende overfor Danmark når det gjelder å kjøpe det man har behov for, men når det gjelder eksport av landbruksvarer, må man stå fritt.

Statsråd Gundersen: Jeg tror jeg igjen vil forsøke å presisere sakens dimensjoner og understreke noe jeg tidligere sa, at det spørsmål som nå er tatt opp i EFTA, har ikke noen meget svære økonomiske dimensjoner. Vi er etter EFTA-traktaten forpliktet til ved utgangen av 1966 å ha redusert våre tollsatser med 70 pst. Det er vår traktatforpliktelse. Holder vi oss til denne traktat, vil det altså på det tidspunkt – 1. januar 1967 – stå igjen 30 pst. av de opprinnelige tollsatser. Og jeg vil tro at de fleste økonomer og også praktiske handelsfolk vil være enige i at en tollbeskyttelse på da gjennomsnittlig 30 pst. av den opprinnelige i våre dager ikke er egnet til å gi noen synderlig beskyttelse mot utenlandsk konkurranse. Effektive, gode utenlandske bedrifter vil kunne hoppe over den tollmuren uten synderlige vanskeligheter.

Denne beskyttelse på 30 pst. av de opprinnelige satser har vi videre etter traktaten bare ett år. Deretter har vi 20 pst. i ett år og deretter 10 pst. i ett år, og så er vi nede på 0 – jeg holdt på å si hva enten vi vil eller ikke. Det er en forpliktelse vi allerede har gått med på.

Spørsmålet er nå om vi skal være med på å gå ned til 0 allerede ved utgangen av 1966 – i stedet for denne tre års avtrapping med 30 – 20 – 10 pst. Det er sakens dimensjoner. Det er ikke mer å være uenige om enn dette.

Nå kan det godt hende at jeg uttrykte meg uheldig i mitt første innlegg. Jeg kan ikke nå huske nøyaktig hva jeg sa om disse tingene. Men hvis det er således som hr. Erling Petersen hevdet, at selv de meget små tollsatser det her er tale om, betyr noe – og kan bety noe vesentlig – så må jo det bety det samme begge veier. Betyr det beskyttelse for den del av vår industri som arbeider hjemme, så må det bety akkurat det samme hinder for den del av vår industri som skal arbeide ute. Men betyr det lite, så betyr det lite begge veier også, og jeg er tilbøyelig til å tro at det betyr relativt lite.

Vi har en meget rask vekst i vårt eksport på de ikke tradisjonelle felter. Det er det gledelige ved særlig de siste års utvikling at vår industri i stigende grad innretter seg på at det gamle skille mellom hjemmemarked og utemarked er i ferd med å utviskes. Det er i dag utvisket til 50 pst., og i løpet av kort tid vil det ikke lenger være noe sånt skille. Da består hjemmemarkedet av hele EFTA-området. Og tallene viser at norsk industri er i ferd med å se disse muligheter og gripe dem. Jeg kan nevne at av den totale eksportøkning i tidsrommet 1959 til og med 1961 falt 425 mill. kroner på den såkalte hjemmeindustri og på tradisjonell eksportindustri 280 mill. kroner.

Vi må, som jeg alt har nevnt, regne med at vil vi ha tollsatser etter utgangen av 1966 til beskyttelse av sårbare hjemmeindustrier eller sårbare produkter, vel, så vil de øvrige EFTA-partnere reise liknende barriærer mot oss. Det er min vurdering

at prøver man her å summere sammen fordeler og mangler, vil vi stort sett være interessert i å få disse tollsatsene vekk, men jeg er klar over at det ikke er alminnelig enighet om dette. Det er heller ikke så underlig, for det er nå slik med de fleste vurderinger på dette område at folk vurderer det ut fra de interesser de har. Det er nesten entydig slik. Jeg har sittet i flere møter i Industriforbundet, og jeg har sett at de hvis interesser vesentlig ligger på eksportsiden, har én vurdering, og de hvis interesser ligger på den andre siden, har en annen vurdering.

Jeg er altså enig i at vi skal reise kravet, men være forsiktige med det, blant annet også fordi – det er et argument som jeg glemte – hvis vi nemlig sier at vi må beskytte vår sårbare hjemmeindustri ved å henge etter med tollbarrierer her hjemme, så torpederer vi i virkeligheten vår egen argumentasjon for å gå langsommere enn de andre vil over hele feltet. Da vil de andre si: Ja, har dere tatt vare på disse interessene på denne måten, kan dere vel i hvert fall være med på resten, og da vil vi bli utsatt for et mye sterkere press der. Det kan godt hende at vi ved en samlet vurdering kunne ta den linjen, men det er ikke så lett, for her har Industriforbundet og Frihandelsutvalget blitt stående ved et kompromiss, og jeg har nå mest lyst til å følge det.

Hr. Braadland spurte om hvordan man skal kunne innpasse disse bilaterale avtalene til GATT-reglene. Ja, det er et teknisk spørsmål. Jeg er enig i at man må sørge for at det blir gjort, og jeg tror for eksempel ikke at vi kan lage en avtale med Danmark hvor vi uttrykkelig sier at Norge skal ta sin suppleringsimport fra Danmark. Vi må vel si at suppleringsimporten skal komme fra EFTA-land, og så la det være en underforstått ting at den kommer fra Danmark, for Danmark er det eneste virkelig eksporterende land der. Og så får danskene lage en avtale med svenskene for å holde svensk eksport til Norge unna. Vi er altså oppmerksom på problemet – og det *er* et problem – men jeg tror ikke det skal bli så forferdelig vanskelig å løse det under marsjen.

Hr. Langlo spurte om hjemmeindustriens omstillingsråd var konsultert. Nei, jeg tror ikke at akkurat hjemmeindustriens omstillingsråd er konsultert, men Industridepartementet har hatt et konsultativt organ der – hvordan det nøyaktig er sammensatt vet jeg ikke – og Industriforbundet representerer jo alle grener av industrien, og der har dette vært undergitt en meget grundig behandling. Jeg tror man der har behandlet det i tre – fire møter. Det er ikke tvil om at hjemmeindustriens interesser er godt ivaretatt under disse konsultasjonene. Jeg skulle tro etter det preg som Industriforbundets brev har, at hjemmeindustriens interesser er særlig godt ivaretatt – og det tror jeg eksportindustrifolkene vil være enig i!

Til hr. Røiseland vil jeg si at det egentlig ikke er spørsmål om å konsentrere sukkerimporten fra Danmark, for Danmark kan på langt nær levere det som det her er tale om, altså vår samlede sukkerimport. Så vidt jeg husker er det slik at vi nå har ca. 60 000 tonn av vår import bundet til handelsavtaler med Øst-blokk-landene, og så ligger vel den danske eksport til oss på mellom 18 000 og noen- og tyvetusen tonn eller noe slikt. Ut over det kommer så sukkerkjøp andre steder i verden. Faktisk har vi – det viser seg under forhandlingene med danskene – i de senere år tatt hele

den danske sukkereksport. De har simpelthen ikke hatt noe mer å selge enn det som vi har kjøpt derfra. Jeg tror vi skal greie å få i stand en ordning med dem, men å lage noen klar og fast avtale her, synes jeg nok er betenkelig. Men vi er ikke kommet så langt at vi har fått se hva danskene virkelig vil der, så jeg kan ikke si noe mer på det nåværende tidspunkt. –

Røiseland: Men har danskene interesse av å auke sin produksjon av sukker på kostnad av husdyrproduksjonen, for det kunne vere eit aktuelt spørsmål i denne sammenheng?

Statsråd Gundersen: Det kan tenkes, men vi har ikke hørt om det hittil. – I virkeligheten er det visstnok slik i dag at en del av det som vi importerer som dansk sukker, kommer fra Øst-blokk-land som råsuksker, og det blir da raffinert i Danmark og så tar vi det derfra. De har, viser det seg, ikke en produksjon som kan dekke stort mer enn det vi hittil har tatt. Men dette er et spørsmål vi må se på.

Så var det til slutt til hr. Reinsnes, som spurte om hva et eventuelt britisk krav om landingsrett konkret ville innebære. Det vet vi ikke, for britene har ikke kommet med kravet ennå, og jeg våger ikke å gjette på hva det vil innebære.

Hareide: Når det gjelder de igangværende og forestående fiskeriforhandlinger med England, kunne man ikke ha funnet et mer ugunstig tidspunkt. Det er synd at de skal inntreffe akkurat nå, da det som kjent for tiden er nokså laber stemning i fiskerikretser i England. Vi vet jo hvordan fiskerinæringens stilling er i vårt eget land, og den er sannelig ikke bedre i England, og det er ikke lett for myndighetene, når de har presset fra fiskerikretsene over seg, å gi noen slags innrømmelser, i all fall ikke slike innrømmelser som vi gjerne vil ha, i dagens situasjon. Skal man spå, vil jeg si at jeg tror ikke det er mye å oppnå til gunst for oss slik situasjonen er i dag. Vi får naturligvis håpe at det kan gjøres noe, men dette med fiskerigransene har jo kommet på tverke for England og økonomien i fiskerinæringen der borte – ikke minst i trålerkretser – er kommet så helt ut av balanse, så jeg tror som sagt det blir vanskelig for oss å oppnå noe til vår fordel slik situasjonen er i dag. Vi får håpe forholdene vil endre seg mens forhandlingene pågår, for dette er jo ikke gjort i en fart, men for øyeblikket er det i all fall små utsikter.

Kjøs: I sitt siste innlegg sa handelsministeren noe i retning av at dette med den raskere tollavtrappingen ikke er noe stort spørsmål. Jeg må tilstå at jeg har oppfattet det slik tidligere at det i hvert fall var et ganske betydelig spørsmål, og at det videre var slik at det var til fordel for de sterkest industrialiserte land – altså England, Sverige og Sveits – men en belastning for oss andre, deriblant Norge. Det som ble sagt fra handelsministerens side til å begynne med om den manglende balanse som en raskere tollavtrapping avdekker, bestyrket meg i den opprinnelige oppfatning jeg har hatt av dette spørsmål. Jeg har sett det slik at det måtte være en ganske god utgangsstilling i forhandlingene for Norge nettopp å kunne peke på

denne manglende balanse, og at det også måtte gå an å oppnå forståelse for at vi ville søke å beskytte oss i en rimelig grad.

Men hvis det er slik at de andre – og da de sterkeste – vil gjøre mottrekk mot våre eksportvarer, slik at vi likevel skal få den fulle belastning, ja, da må jeg si at den gjensidighet man skulle vente etter EFTA-avtalen, ikke lenger er til stede i praksis.

Vel, dette er jo ting som vil vise seg under forhandlingene, men de refleksjoner som jeg synes det er naturlig å gjøre, må gå omtrent i denne retning.

Når det så gjelder spørsmålet om avtrapping etter det skjema som Industriforbundet har nevnt i sitt brev, er det vel rimelig å følge det, slik som handelsministeren sa. Men jeg må være enig i det som er sagt før her, at å rive dette helt løs fra de forutsetninger som Industriforbundet har knyttet til det, ikke kan være helt tilfredsstillende sett fra næringslivets side, og dermed heller ikke fra vår side i det hele tatt. Det er selvsagt viktig at man ikke kan ta opp disse spørsmålene i EFTA, men det er ikke noe i veien for at vi kan overveie det i vår indre politikk – i vår økonomiske politikk og vår næringspolitikk. Jeg vil nok gjerne fremholde at jeg synes det er rimelig at man også overveier den side av saken når man følger det skjema som Industriforbundet har foreslått.

Når det gjelder landbruksforhandlingene med Danmark, har jeg i grunnen ikke noe å føye til det som er sagt. Jeg tror den linjen som handelsministeren redegjorde for der, må sies å være tilfredsstillende sett ut fra vårt synspunkt.

Formannen: Flere har ikke bedt om ordet, og jeg går ut fra at vi kan anse denne debatt som avsluttet.

Det går jo noen tid fra påsken er slutt og Stortinget kommer sammen igjen og til disse forhandlingene finner sted, og hvis handelsministeren da har nye opplysninger, vil komiteen sikkert sette pris på å bli orientert. Det gjelder vel særlig forholdet til Danmark, eventuelt Storbritannia.

Møtet hevet kl. 10.55.
